

Siūlomų naujų ir atnaujinamų priemonių Baltijos jūros aplinkos būklei gerinti sąrašas

Viso pasiūlyta 41 naujų ir atnaujinamų priemonių: (10 – bioįvairovei, 7 – nevietinėms rūšims, 2 – komercinių žuvų ištekliams, 2 – eutrofikacijai, 5 – jūros dugno trikdymui, 10 – teršalams, 3 – šiukšlėms, 2 – triukšmui).

Vertinamoji sritis	Priemonės pavadinimas
Biologinė įvairovė	Vykdyti jūros žinduolių (ruoniai) populiacijos tyrimus siekiant įvertinti jų pasiskirstymą, reprodukcinę ir įmitimo būklę pagal HELCOM rekomendaciją 27-28/21.
Biologinė įvairovė	Atsižvelgiant į naujausią informaciją apie jūros paukščių populiacijų būklę, atnaujinti paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus.
Biologinė įvairovė	Patvirtinti metodinius reikalavimus (duomenų rinkimo, apimties ir kokybės, analizės ir vertinimo metodų ir t.t.), kaip turėtų būti vertinamas galimas planuojamos ūkinės veiklos poveikis jūros paukščiams.
Biologinė įvairovė	Atsižvelgiant į žvejybos priemonių poveikio jūros paukščiams ir žinduoliams masto vertinimą, nustatyti žvejybos reguliavimo priemones, leidžiančias šio poveikio išvengti ar jį sumažinti bent 50%.
Biologinė įvairovė	Siekiant mažinti jūros paukščių priegaudą žvejybos įrankiuose ir išvengti paukščių tiesioginio sužalojimo ar žūties, užtikrinti, kad būtų naudojamos paukščius atbaidančios ar žvejybos reguliavimo priemonės.
Biologinė įvairovė	Parengti saugomų teritorijų apsaugos tikslus paukščių apsaugai svarbių teritorijų atžvilgiu ir suderinti su apsaugos priemonėmis.
Biologinė įvairovė	Vykdyti žiemojančių jūros paukščių ir nafta suteptų jūros paukščių stebėseną Lietuvos jūriniuose vandenyse (apimant ir Lietuvos išskirtinę ekonominę zoną) regioniniu lygmeniu dalyvaujant koordinuotoje žiemojančių jūros paukščių apskaitoje siekiant įvertinti jūros paukščių gausumą ir pasiskirstymą visos Baltijos jūros mastu.
Biologinė įvairovė	Atlikti tyrimus, siekiant įvertinti paukščių žiemojimo buveinių kokybę ir maisto resursų prieinamumą.
Biologinė įvairovė	Atlikti tyrimą, siekiant įvertinti, iš kokių akvatorių Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose žvejybos išėmimas būtų vertingiausias gamtiniu ir GAB požiūriu. Sumažinti žvejybos intensyvumą Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose, taip pat ją ribojant ypač intensyviose žuvų migracijų vietose, siekiant pagerinti žuvų bendrijų būklę ir sumažinti žiemojančių paukščių, ruonių mirtingumą.
Biologinė įvairovė	Rekreacinės žvejybos poveikio Baltijos teritorinės jūros, priekrantės ir Kuršių marių žuvų populiacijoms įvertinimas.
Nevietinės rūšys	Į valstybinę aplinkos monitoringo programą įtraukti nevietinių rūšių stebėseną visuose aplinkos komponentuose, pagal HELCOM „Nevietinių rūšių monitoringo vadovą“, sukurti vieningą duomenų valdymo sistemą, kuri būtų prieinama visiems susijusiems subjektams bei užtikrinti greitą ir efektyvų duomenų prieinamumą.
Nevietinės rūšys	Įdiegti ankstyvojo perspėjimo sistemą (APS), kuri padėtų rinkti duomenis apie nevietinių rūšių aptikimą ir įsikūrusių invazinių rūšių tolimesnį plitimą ir poveikį (aplinkai, ekonomikai žmogaus sveikatai).

Vertinamoji sritis	Priemonės pavadinimas
Nevietinės rūšys	Įvertinti tikslingumą nustatyti teisės aktų reikalavimus pagal TJO gaires dėl laivų korpusų biologinių apaugų kontrolės ir valdymo siekiant sumažinti invazinių vandens rūšių perkėlimą (pagal rezoliuciją MEPC.207 (62)), siekiant sumažinti nevietinių/invazinių organizmų plitimą dėka biologinių apsaugų.
Nevietinės rūšys	Skatinti vykdyti informacines kampanijas visuomenei įtraukiant jūrines invazines rūšis, informuojant apie jų plitimo būdus, sukuriant naujas plitimo prevencines priemones.
Nevietinės rūšys	Įtraukti į burinių pramoginių bei motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo mokymo programas nevietinių rūšių problematiką, nurodant tinkamiausias prevencines priemones.
Nevietinės rūšys	Atlikti tyrimus siekiant įvertinti pramoginės laivybos poveikį invazinių rūšių plitimui Lietuvoje.
Nevietinės rūšys	Laivų balastinių vandenų konvencijos įgyvendinimas įvertinant indikatyvių ir laboratorinių tyrimų taikymo efektyvumą.
Komeraciniai žuvų ištekliai	Surinkti būtiną mokslinę informaciją apie perpelių ir sykų paplitimą, pasiskirstymą, migracijas, biologiją ir žvejybą Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose, reikalingą paruošti šių rūšių gamtosauginius planus.
Komeraciniai žuvų ištekliai	Paruošti nacionalinius priemonių planus, reikalingus pagerinti lašišų ir šlakių populiacijų būklę, įgyvendinant Baltijos jūros veiksmų planą ir pateikti rekomendacijas dėl jų įgyvendinimo.
Eutrofikacija	Maistmedžiagų apkrovos įvertinimas, valdymas ir prognozavimas. - Įvertinti taršos iš baseino ir vidinės taršos Kuršių mariose apkrovų poveikį Kuršių marių ir Baltijos jūros vandensaugos tikslams ir priemonių gerai būklei pasiekti efektyvumą, kiekybiškai įvertinti, kokie galimi didžiausi taršos apkrovų iš baseino (žemyninės dalies), vidinės taršos mariose (iš dugno nuosėdų, iš uosto įmonių) ir taršos patekimo į priekrantę dydžiai, įvertinant biogeninių junginių transformaciją (atmosferos azoto fiksaciją, denitrifikaciją ir t.t.) ir uosto plėtrą (gilinimą), kad būtų pasiekti užsibrėžti vandensaugos tikslai ir nustatyti geros aplinkos būklės kriterijai.
Eutrofikacija	Parengti nendrių šienavimo planus Kuršių marių pakrantėje, užtikrinti jų įgyvendinimą ir įvertinti maistmedžiagų išėmimą iš Kuršių marių. Nendrių juosta užima didžiąją marių kranto linijos tiek vakarinėje, tiek ir rytinėje dalyje. Nendrių suformuota juosta, tikėtina, funkcionuoja kaip biogeocheminis reaktorius, kurioje suneštas fitoplanktonas ir kita biogeninė medžiaga skaidant gali būti paverčiama į azoto ir fosforo junginius. Susidarę junginiai yra asimiliuojami arba audrų metų išplaunami į atvirą marių dalį. Kita vertus, nendrės gali asimiliuoti ir dalį su upėmis atneštų maistmedžiagų į biomasę. Reikalinga įvertinti, kiek nendrių zona turi įtakos marių azoto ir fosforo balansui ir kaip aktyvus nendrių pjovimas papildomai prisidėtų prie maistmedžiagų išėmimo.
Jūros dugno trikdymas	Parengti saugomų teritorijų apsaugos tikslus buveinių apsaugai svarbių teritorijų atžvilgiu ir suderinti su apsaugos priemonėmis.
Jūros dugno trikdymas	Atsižvelgiant į vyraujančių dugno buveinių tipų pasiskirstymą Lietuvos jūros rajone atnaujinti Valstybinę aplinkos monitoringo programą (makrozoobentosas).
Jūros dugno trikdymas	Atlikti Kuršių marių litoralės makrozoobentosos bendrijos tyrimus ir parengti ekologinės būklės vertinimo sistemą pagal makrozoobentosos kokybės elementą.
Jūros dugno trikdymas	Vykdyti NATURA 2000 tinklui priklausančių rifų (1170) buveinių monitoringą Baltijos jūroje pagal Valstybinės aplinkos monitoringo programos reikalavimus.
Jūros dugno trikdymas	Parengti (ir įgyvendinti) žvejybinių tralavimų kontrolės tvarką draudžiamose saugomų teritorijų dalyse.

Vertinamoji sritis	Priemonės pavadinimas
Teršalai jūroje	Atnaujinti Teršimo incidentų likvidavimo jūros rajone darbų planą, apibrėžiant teršimo incidentų likvidavimo procesą pakrantėse, integruojant į planą savivaldybių lokalinių teršimo incidentų likvidavimo planų nuostatus, įvardinant atsakomybes, kas ir kaip gelbėtų nafta užterštus paukščius, priskiriant funkcijas atitinkamoms institucijoms ir užtikrinant joms reikalingą infrastruktūrą gelbėjimo darbams atlikti.
Teršalai jūroje	Ratifikuoti ir įgyvendinti 2000 m. protokolą dėl parengties, veiksmų ir bendradarbiavimo įvykus taršos pavojingomis ir kenksmingomis medžiagomis incidentams (OPRC/HNS 2000) ir sukurti nacionalinę atsako į taršą pavojingomis medžiagomis sistemą.
Teršalai jūroje	Įvertinti Tarptautinės konvencijos dėl atsakomybės ir kompensacijos už žalą, susijusią su pavojingų ir kenksmingų medžiagų vežimu jūra (HNS konvencija) 2010 m. protokolo ratifikavimo poreikį ir poveikį suinteresuotoms pusėms ir prireikus inicijuoti šio protokolo ratifikavimą (dėl šio protokolo 1996 m. HNS konvencija neįsigalios).
Teršalai jūroje	Peržiūrėti ir atnaujinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 26 d. įsakymą Nr. 77 „Dėl aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento LAND 46A-2002 „Grunto kasimo jūrų ir jūrų uostų akvatorijose ir iškasto grunto šalinimo taisyklės“ patvirtinimo“, siekiant sumažinti šalinamo grunto poveikį jūros aplinkai, atnaujinti grunto tvarkymo ir klasifikavimo procedūras, numatant grunto tikslingo panaudojimo galimybes (paplūdimių atkūrimo, žemės ūkyje, statybos darbuose), numatyti papildomas alternatyvas IV užterštumo klasės grunto tvarkymui, atnaujinti reikalavimus grunto savybių privalomiesiems cheminiams tyrimams.
Teršalai jūroje	Peržiūrėti ir atnaujinti nacionalinį teisinį taršos stebėjimo iš oro reglamentavimą (procedūras) atsižvelgiant į HELCOM rekomendacijos 12/8 „Dėl periodinio Baltijos jūros rajono stebėjimo iš oro“ nuostatus, numatant periodinį stebėjimą iš oro turimų orlaivių pagalba, integruotų nuotolinio stebėjimo jutiklių bei bendros duomenų apdorojimo bei perdavimo sistemos sukūrimo galimybes, EMSA CleanSeaNet palydovinio monitoringo duomenų panaudojimo galimybes bei bepiločių orlaivių naudojimą. Taršos stebėjimų procedūrose taip pat būtina numatyti taršos mėginių paėmimo galimybes sraigtasparnio ar bepiločio orlaivio pagalba.
Teršalai jūroje	Vykdėti Baltijos jūroje palaidoto cheminio ginklo galimo poveikio jūrinei aplinkai ir žmogui stebėjimus, dalyvauti tarptautinių organizacijų veikloje, siekiant dalintis patirtimi bei informacija, tinkamai vertinti stebėjimų duomenis dėl galimo cheminio ginklo poveikio, imtis koordinuotų veiksmų Baltijos jūros regione šiai problemai spręsti.
Teršalai jūroje	Peržiūrėti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. kovo 4 d. įsakymą Nr. D1-194 „Dėl Lietuvos Respublikos jūros rajono geros aplinkos būklės savybių patvirtinimo“ ir, prireikus, atnaujinti nustatytas ribines vertes dugno nuosėdų užterštumo vertinimui atsižvelgiant į regiono lygiu suderintas ribines vertes nuosėdoms, natūralų geocheminį taršos foną, smulkios dugno nuosėdų frakcijos ir organikos kiekio dugno nuosėdose pasiskirstymą.
Teršalai jūroje	Įvertinti teršalų paplitimą Klaipėdos uosto įmonių išleidžiamose nuotekose ir apkrovas į Klaipėdos sąsiaurį, pasiūlyti priemones su nuotekomis patenkančių organinių teršalų sumažinimui ar pašalinimui.
Teršalai jūroje	Įvertinti vario, cinko ir kitų teršiančių medžiagų (pvz. ciburino) patekimo į jūros aplinką apkrovas dėl laivų ir valčių korpusų padengimo dažais, apsaugančiais nuo apaugimo (angl. antifouling), plovimo, valymo, remonto.
Teršalai jūroje	Atlikti kenksmingų medžiagų tyrimus laivų sieros valymo priemonių (skruberių) plovimo vandenyse ir įvertinti jų poveikį Baltijos jūrai, įskaitant jautrius priekrantės rajonus ir uosto akvatorijas.

Vertinamoji sritis	Priemonės pavadinimas
Šiukšlės	Atlikti tyrimus, siekiant nustatyti mikrošiuklių kiekius nuotekų valymo sistemose (komunalinių, pramoninių, paviršinių) ir identifikuoti tikslines vietas, kuriose taršos prevencijos priemonės būtų efektyviausios.
Šiukšlės	Skatinti ir organizuoti informacines kampanijas bei stiprinti informacijos sklaidą apie jūrinę aplinką teršiančias šiukšles ir jų keliamą grėsmę bei taršos prevencijos ir mažinimo priemones.
Šiukšlės	Peržiūrėti ir optimizuoti šiukšlių (neperdirbamų ir antrinių žaliavų) surinkimo galimybes pakrantėje.
Triukšmas	Įdiegti ilgalaikio povandeninio triukšmo stebėjimo sistemą, siekiant vertinti povandeninio triukšmo lygį ir poveikį – tai atnaujinamoji priemonė.
Triukšmas	Žuvų migracijos per Klaipėdos sąsiaurį stebėsena akustiniais metodais. Parengti studiją dėl galimybės stebėti žuvų migracijas per Klaipėdos sąsiaurį akustiniais metodais realiu laiku bei paruošti rekomendacijas tyrimų metodų ir instrumentinės bazės parengimui.